

TÀI LIỆU TỰ HỌC CHO HS KHÁ-GIỎI

SUY NGHĨ – TIM HIỂU TRUYỆN CỔ TÍCH “ÔNG LÃO ĐÁNH CÁ VÀ CON CÁ VÀNG”

Ông lão đánh cá và con cá vàng là truyện dân gian Nga, được Pushkin kể lại bằng 206 câu thơ và được Vũ Đình Liên cùng với Lê Trí Viễn dịch ra tiếng Việt. Cùng với những tác phẩm nổi tiếng khác của mình, nhà văn Puskin còn để lại dấu ấn sâu đậm của mình qua tác phẩm “Ông lão đánh cá và con cá vàng”. Bằng sự tinh tế và khéo léo của mình Puskin đã xây dựng hình tượng ông lão đánh cá vừa chân thực lại vừa hư ảo.

Tác phẩm “Ông lão đánh cá và con cá vàng” được sáng tác năm 1833 thuộc thể loại truyện cổ tích. Xây dựng từ một câu truyện cổ tích Nga quen thuộc kết hợp với sự sáng tạo của Puskin. Câu chuyện xoay quanh ông lão đánh cá, được xây dựng là một hình ảnh hiền lành, chịu thương chịu khó trái ngược với mẹ vợ tham lam. Hai hình ảnh trái ngược nhau càng làm nổi bật lên vẻ đẹp trong con người của ông lão đánh cá. Thông qua hình ảnh ông lão đánh cá, tác giả cũng ám chỉ đến những người dân Nga nhẫn nhục, không đấu tranh cho chính bản thân mình.

Ngày xưa, có hai vợ chồng ông lão đánh cá ở với nhau trong một túp lều nát trên bờ biển. Ngày ngày chồng đi thả lưới, vợ ở nhà kéo sợi. Một hôm người chồng ra biển đánh cá. Lần đầu kéo lưới chỉ thấy có bùn; lần thứ nhì kéo lưới chỉ thấy cây rong biển ^[1]; lần thứ ba kéo lưới thì bắt được một con cá vàng. Con cá cất tiếng kêu van:

– Ông lão ơi! Ông sinh phúc ^[2] thả tôi trở lại xuống biển, tôi sẽ xin đền ơn ông, ông muốn gì cũng được.

Ông lão ngạc nhiên, nhưng rồi cũng thả con cá xuống biển và bảo:

– Trời phù hộ cho người! Người trở về biển khơi mà vùng vẫy. Ta không đòi gì cả, ta cũng chẳng cần gì.

Về nhà, ông lão đem câu chuyện kể cho vợ nghe. Mẹ vợ mắng:

– Đồ ngốc! Sao lại không bắt con cá đền cái gì? Đòi một cái máng ^[3] cho lợn ăn không được à? Cái máng nhà đã gần vỡ rồi!

Thế là ông lão đi ra biển. Biển gợn sóng êm ả. Ông lão gọi con cá vàng. Con cá bơi lên hỏi:

– Ông lão ơi! Ông cần gì thế?

Ông lão chào con cá và bảo:

– Cá ơi! Giúp tôi với! Mẹ vợ tôi nó mắng tôi và cầu nhàu mãi làm tôi không ở yên được. Mẹ ấy đòi một cái máng lợn ăn mới. Máng nhà tôi đã sút mẻ rồi.

Con cá vàng trả lời:

– Ông lão ơi! Đừng băn khoăn nữa. Cứ về đi. Tôi sẽ giúp ông. Ông sẽ có một cái máng mới.

Ông lão về đến nhà thì mẹ vợ đã có một cái máng mới thật. Nhưng mẹ lại quát to hơn:

– Đồ ngu! Đòi một cái máng thật à? Một cái máng thì thắm vào đâu? Đi tìm lại con cá và đòi cho một cái nhà rộng.

Thế là ông lão lại đi ra biển. Biển xanh đã nổi sóng. Ông lão gọi con cá vàng. Con cá bơi lên hỏi:

– Ông lão ơi! Ông lão cần gì thế?

Ông lão chào con cá và nói:

– Giúp tôi với, cá ơi! Mụ vợ tôi nó mắng nhiều hơn và không để tôi yên chút nào. Mụ đòi một toà nhà đẹp.

Con cá vàng lại trả lời ông:

– Ông lão ơi! Đừng băn khoăn quá. Thôi hãy về đi. Tôi kêu trời phù hộ cho, ông lão sẽ được cái nhà rộng và đẹp.

Ông lão trở về túp lều của mình, chẳng thấy lều đâu mà chỉ thấy trước mặt một ngôi nhà đẹp, có cổng lớn bằng gỗ lim, trong ngoài sáng sủa, có lò sưởi, quét vôi trắng xoá, và mụ vợ đang ngồi bên cửa sổ.

Mụ thấy ông lão về lại mắng như tát nước vào mặt:

– Đồ ngu! Ngốc sao ngốc thế! Đòi một cái nhà thôi à? Trời! Lại tìm ngay con cá ngay và bảo tao không muốn làm một mụ nông dân quèn^[4], tao muốn làm một bà nhất phẩm phu nhân^[5] kia.

Ông lão đánh cá và con cá vàng

Ông lão lại lóc cóc^[6] ra biển. Biển xanh nổi sóng dữ dội. Ông lão gọi con cá vàng. Con cá bơi lên hỏi:

– Ông lão cần gì thế, ông lão ơi!

Ông lão chào con cá và trả lời:

– Giúp tôi với, cá ơi! Mụ vợ tôi lại phát khùng lên, nó chẳng để tôi yên chút nào. Bây giờ nó không muốn làm nông dân nữa mà muốn làm một bà nhất phẩm phu nhân.

Con cá vàng lại trả lời:

– Ông lão ơi! Đừng lo lắng quá. Trời sẽ phù hộ ông lão.

Ông lão lại trở về. Lão ngạc nhiên thấy trước mặt một toà lâu đài lớn, mụ vợ đang đứng trên thềm cao, mình khoác áo lông, đầu đội mũ nhiều hoa, cổ quấn ngọc trai, tay đeo nhẫn vàng, chân đi giày đỏ. Xung quanh mụ kẻ hầu người hạ tấp nập, còn mụ thì luôn mồm quở mắng.

Ông lão bảo mụ vợ:

– Kính chào phu nhân, chắc bây giờ bà đã thoả nguyện rồi chứ?

Mụ vợ mắng lão một thôi và bắt lão xuống quét dọn chuồng ngựa.

Được ít tuần lễ, mụ lại giận dữ, mụ bắt ông lão đi tìm con cá:

– Lão đi tìm con cá và bảo nó tao không muốn làm một bà phu nhân nữa, tao muốn làm nữ hoàng^[7] kia.

Ông lão hoảng sợ kêu xin:

– Mụ nói gì vậy? Mụ có lần^[8] không? Mụ đi chẳng biết đường đi, nói chẳng biết đường nói mà đòi làm nữ hoàng? Thiên hạ họ biết, họ sẽ cười cho.

Mụ vợ nổi trận lôi đình^[9] tát vào mặt ông lão:

– Mày cãi à? Mày dám cãi một bà nhất phẩm phu nhân à? Đi ngay ra biển, nếu không tao sẽ cho người lôi đi.

Ông lão đành lủi thủi ra biển. Biển nổi sóng mù mịt. Ông lão gọi con cá. Con cá bơi đến hỏi:

– Ông lão ơi! Ông lão cần gì thế?

Ông lão chào con cá và nói:

– Mẹ vợ tôi lại nổi con điên rồi. Nó không muốn làm bà nhất phẩm phu nhân nữa, nó muốn làm nữ hoàng.

Con cá trả lời:

– Thôi đừng lo lắng. Cứ về đi. Trời phù hộ lão. Mẹ già sẽ là nữ hoàng.

Ông lão trở về và thấy trước mặt cung điện nguy nga, mẹ vợ lão đã thành nữ hoàng đang ngồi ở bàn tiệc. Bọn thị vệ ^[10] đang rót mời mẹ những thứ rượu quý của các nước phương xa và dâng cho mẹ những thứ bánh rất ngon lành. Xung quanh lại có cả một đội vệ binh ^[11] gươm giáo chỉnh tề ^[12], đứng hầu. Ông lão trông thấy, hoảng sợ, cúi rạp xuống đất chào mẹ vợ và nói:

– Kính chào nữ hoàng. Chắc bây giờ nữ hoàng đã thoả lòng rồi chứ?

Mẹ vợ không thèm nhìn, ra lệnh đuổi đi. Bọn thị vệ xóc túm vai ông lão đẩy ra ngoài; bọn vệ binh cũng chạy đến tuốt gươm đao chém. Người dân không rõ đầu đuôi, cũng chạy lại chế giễu ông lão và bảo: “Đáng kiếp! Có thể mới sáng mắt ra, bần sau đừng thấy người sang bắt quàng làm họ ^[13] nữa!”.

Được ít tuần, mẹ vợ lại nổi con thịnh nộ ^[14]. Mẹ sai người đi bắt ông lão đến. Mẹ bảo:

– Mà hãy đi tìm con cá, bảo nó tao không muốn làm nữ hoàng, tao muốn làm Long Vương ^[15] ngự trên mặt biển, để con cá vàng hầu hạ tao và làm theo ý muốn của tao.

Ông lão đánh cá và con cá vàng

Ông lão không dám trái lời mẹ. Ông lại đi ra biển. Một con giông tố kinh khủng kéo đến, mặt biển nổi sóng ầm ầm. Ông lão gọi con cá vàng. Con cá bơi đến hỏi:

– Ông lão có việc gì thế? Ông lão cần gì?

Ông lão chào con cá và nói:

– Cá ơi, giúp tôi với! Thương tôi với! Tôi sống làm sao được với mẹ vợ quái ác này! Bây giờ mẹ ấy không muốn làm nữ hoàng nữa, mẹ muốn làm Long Vương ngự trên mặt biển, để bắt cá vàng hầu hạ mẹ và làm theo ý muốn của mẹ.

Con cá vàng không nói gì, quẫy đuôi lặn sâu xuống đáy biển. Ông lão đứng trên bờ đợi mãi không thấy nó lên trả lời, mới trở về.

Đến nơi, ông sững sốt, lâu đài cung điện biến đâu mất; trước mắt, ông lão lại thấy túp lều nát ngày xưa, và trên bậc cửa, mẹ vợ đang ngồi trước cái máng lợn ăn sứt mẻ.

Truyện Ông lão đánh cá và con cá vàng – Pushkin kể